

Тања Крагујевић

Фрактали

Кривојн
Београд

Тања Крагујевић
ФРАКТАЛИ

Уредница
Нева Саравија

Тања Крагујевић

ФРАКТАЛИ

2022.

ТРЕЋЕ ДОБА

ПУКОТИНА

Имам толико и толико година.
Не жалим се ни на кога.
Ни на шта.

Понекад само
видим пукотину.

Не знам тачно одакле
потиче. Да ли је
то само пруга у оку.
Или оно изгубљено почиње
у мени. Увек изнова.
Надметање са неиспуњеним.

На брзој траци. Узлазних.
Силазних степеница. И оних
које морам конструисати.
Да у олуји ума. Коралним
дубинама. Успоставим
какав такав дијалог са њом.

Не недостаје ми ништа.
Велика је пруга. Преобилна
пукотина. Потрајаће.

Неко је рекао да из ње
уме шикнути светлост.

ЛИШЋЕ

Дотиче ме лишће.
Јер лети. Личи
на одлазеће птице.

Бојим се. Да бићемо
у ноћи пуног месеца.
А да то нећемо знати.

Сред свега развејаног.

Под лампионима
празних ноћних сати.
Уснулих вароши.

Путник кроз време.
Зна више.

Док бришем огледало
од паре. Задивљена сјајем.
Он на мом челу види бору.
Реку што протекла је.
И светлуца само зато
што је преводим
у наду повратка.
Понекад. Загледана
у тек пристиглог младог
досељеника нашег небодера.

Схватам тај поглед. Слободан.
Са балкона са тек засађеним
петунијама. Уперен у отвореност.
Која још увек не тражи ништа.

А видим станаре бившег.
Ту. Пре њега. Пратећи исту
ону линију памћења.
Коју мудрац види на моме челу.

И без речи. Без икаквог
покрета. Претвара је
у стазу. Одлазећег лишћа.

МАКАДАМ

Пут је то којим се не иде
само једном. У један дан.

Макадам.

Периферије сазвежђа.
Биоскоп за заљубљене.
Скретничарско светло
у зјапу ноћи. Време на почек.
Голим шинама сјаја
и врелог мрака.

И ружа опет.
Једнако дивља и своја.
У предворју града.
Уз спаваоницу трамваја.

Коцка уз коцку.
Туцаник.
Макадам. Макадам.

Мансарде студентских
осама. Пратеће изложбе
афиша на ветру.
Купујем. Продајем.
Папагај изгубљен.

Тражи се. Мачка. Пас.
Човек. Изгубљена душа.

Скица живота. И непревејане.
Неразмењене. Из руке
у руку суштине. Недозрео
још сасвим стих. Кома
не враћа се само једном.
У један дан.

Јер знаш да време је
с тобом. И без тебе.
Одувек време.

И опет. Из једне капље
вина. Боемска ружа.

За тебе младићу. Што прођеш.
За вас Мадам. Овај одлетели
шешир. Овај ритам пута.
Одувек старог. Младог града.

Макадам.
Макадам Макадам.

ТРЕЋЕ ДОБА

Рађамо се у трећем добу.
На прагу је навејали снег.
Трошна опека у борби отпора.

Дан ти држи очи отворене.
Као и ноћ. Сан постоји само
на фотографији из детињства.

Зар да га тражим.
Зар најбоље није дао.

Раскопане су овде улице.
Тунели метроа. Празнине.
Између спратова и мансарде.
И отуда знам и оно што не знам.
Треће доба не престаје.

Пас из суседства дрхти.
Све док га не погладим.
И то не подлеже
никаквој сумњи.

А најбоље.
Најбоље је скупљено.
У футроли за наочаре.

У далекозору.
Онога који гледа.

КРОВОВИ, УНУТРАШЊИ ДАН

Гледани чак и са незнатне
висине полуспрата.
Кровови паркираних
аутомобила налик су
крововима кућа.

Људи у њих уђу.
Залупе врата.
Окрену кључ.
Покрену мотор. И оду.

Као да се град
у непрекидном померању.
Безименим пасажима
исељава на неко друго.
Непознато место.
Где нови градови настају.

И ономе ко их
погледом испраћа
чини се да је без икаквог
упозорења остављен.
У још једној празнини.
Под налетима самоће.

У дому где некаква градња
дана. Унутрашњег града.
Ипак мора да почне.

ШКРИПА

Уредно сам. У посебну свеску.
Пописала. Радио станице.
Фреквенције.
На којима чујем преко малих
слушалица. А чак и без њих.
Анђеоске гласове. Које не чује нико.

Посебно сам убележила и места
на картама. Уз океан. Са расутим
острвљем. Децом непознатог графичара.
Што купају се у плавом. Потом
и планинске врхове. Обојене
облацима. Који не виде се.
Голим оком. Само кад освајаш
простор. Крчећи
непрегледне прашуме.

Не знам како бих другачије осликала
веру у радост дисања. У возове
и авионе који полазе на време.
Чак у прошлост. У Невиђено.

Имам при руци натчулне пречистаче
чулног. Узвисине на које можеш
и незадихан. А треба ти ипак
сав живот. Контемплација.
Сво време света.

Волим да ми збирке маштарија
увек буду при руци. У случају
да неко позове. И пита. Како опстати.

Али не зове нико. Стално се јавља
само сервис за клима-уређаје.
Нудећи доградњу апарата.
Иако га немам. Увек неки други глас.
Али иста фирма. И нико више.

Ноћу чујем шкрипут. Како се одвајају
прозорска окна. Сасвим нова.
Од старе градње зидова.

Неко гледа. Слуша. Утиснут
у празнину. Као непрегледна ноћ.

Надгледа. Броји. Колико је алвеола.
Ђелија. Златних цекина дисања. Ту.
Под покривачем моје коже.

Оно што ни сама не знам.

Што у дневним сатима.
Из пристојности. Или страха
од сличне шкрипе. Не помиње нико.

БУБЕ

Каткада. Кад померим тањирѝх
испод саксије на тераси.
Уронулој већ дубоко
у јесен. Или отворим дуго
током лета притворен прозор.

Између тајних дашчица.
За које нисам ни знала да постоје.
Пронађем смарагдно-опнасте
бубице. Налик древности.

Шире опоро златасти мирис
самозаштите. Ако их дотакнеш.
Чак и танким листом свенуле
биљке. Или папира.

Стручњаци кажу да у нашим
домовима траже још мало тоpline
пре наступајуће зиме.

Хвала тим бубицама.
Што постоје. Под хладим
сводом интернет сигнала
јасно казују да тоpline има.
И где се може наћи.

ГЛАС

Нисмо надлежни за
ваш регион. Позовите
Кол центар.

Тамо су љубазни.
Али један исти
глас понавља:
Кроз три минута
јавиће вам се дежурни
оператер. Кроз два
минута јавиће се.

Зовем непрекидно.

Готово да сам се
спријатељила. Са Гласом.
Или се бар Гласу
чинио да је тако.
Јер није одустајао.
Не говорећи
заправо ништа.

Тако сам дочекала
први сумрак.
Упала малу лампу.
Отворила књигу.

Миљама удаљен.
Кадикад и век или два.
Препознао ме је Неко.

Ишчекујући и сам
ту светлину
будности.

Да пуним гласом.
Понекад збирком
гласова. Проговори.

ОДСУСТВО

Пријатељства дакле одређују
И дуга одсуства. И ћутње.

Била сам срећна. Рече.

За свих тих седам мојих
година. Без гласа о њој.

А након толико поучних
лектира тих летâ. Спотикања.
Ватри губљења. Пепела.
Под прстима. Испраћаја
на аеродроме. Дугог махања.
За одлазећим птицама.
Од којег заболеле кости.

Шта бих. О толико суза
у чашама. И ветру. О тешком
кораку у поврацима с гробља.
О гробним тишинама.

О промени терапија.
Кратким сусретима. Дугом
лечењу илузија. О тркачким
стазама дана. Галопу олуја.
Које називају путем у смирење.
О размештају намештаја.

Померању зглобова. О новим
бојама ове једине собе мене.

Шта бих сада могла рећи.

И тако. Не рекох ништа.

ОБЛАК

Бејах коректни грађанин.
Што поштује законе
планете. Куповала сам еколошке
кесе. Трошила помало струје.
Помало вечерње ватре. У себи.
Воде тек са означених извора.
А много више суза што ван
мене и немаше куда да оду.

Ништа се није догађало.

Тежина постајања није се
мењала. Количине утрошеног
ваздуха воде и хране нестајале су
двоструко више него што
остарела Земља нашег скупног
дома може изнова стећи.

Тако сам почела да бацам
коштице трешања на земљу.
У нади да ће оне родити
румени облак. Што погледаће ме.
Са разумевањем. Благо.

ЗАШТО ПАДА КИША

Да би се чуо прозрачни
звук у празној чинијици за пса.
Да би се осетио мирис сунца
у кошуљи скинутој с конопца.

Да би се спавало дуже.
Са кишним оправдањем.

Да би се умиле малињаци.
Да би се загрлиле. У лишћу.
Две прокисле птице.

Да би се потегао из предсобља
кишобран. За спасавање. Да би се
кроз прозор пружио длан.
Ради испитивања озбиљности
падавине. И може ли бити
настављена утакмица
на клизавом терену. Може ли
из обданишта. Преко пута.
Поћи у поље. Деца у низу.

Држећи се крајева капутића.
Вијугајићи. Као разнобојна
трака змаја. Што полетеће.
Кад тад. У летеће године.
Не хајући за кишу.

Напокон. Да се не би говорило
како сињи облаци витлају
небом лакомислени. Са пуним
коферима уздаха. Залудни.
И себи тешки. И да за свог
живота. Нису урадили ништа.

ПЕРО

Структура птичјег пера
једнака је структури савреног
дела. Што везује се
канџицама својих дубоких
знакова за друга.
Себи најближа.

Попут антологије безвремених
простора. Настале из лета
кроз рушевине. Храмове.
Право кроз душе. Везане
дахом. У вечном сродству
с мелодијом. Структуром
пера. Потребном. За лет.

АКОРД

Авангардни уметник.
Седи испред мурала
са ликом девојке.

Једна половина њеног лица
осликана је цветовима.

Друга је остала без знакова.
Чекајући да нападају.
Са кишом. Смогом.
Ветром. И снеговима.
Са погледима пролазника.

У рукама му је гитара.
Са бодљикавим жицама.
Уместо струна.

Сваки акорд. Додир је
од којег прокрваре прсти.

Авангардно је дакле.
Сушта древност.
Нова стварност.
Која одувек постоји.

Од кад се растопио
восак. С првих одважних
крила. Првог пада.

Од кад се тражи место
више. У лебдећем
балону. Хеликоптеру.
Суперсоничном авиону.
На рубу славе. И потонућа.
И тачка на голој стени.
За коју се прихвате.
полуспасени. Надајући се
поузданом сигналу
на оштећеном телефону.
На контролном уређају.

Пред оном неисписаном
празнином на цветном муралу.
Што буја у отворену
пучину неба. И рану.

А немаш шифру. Ни број.
Да јавиш пукотини
да одавно већ знаш
да постоји.

И не можеш другим
путем. До хватањем
акорда. Шетње
па бодљикавој жици.

ОТКРИВАЊЕ СПОМЕНИКА

Љубитељима уметности.
И тајни природе.
Окупљеним у парку. Крај реке.
Обратио се аутор споменика.

*Видите и сами. Он нема
улазна врата. Не пружа руку
никоме. Никоме се не обраћа.*

*Ако икада успеш да уђеш.
Никада нећеш изаћи. Учинило ми се зато
најпогоднијом обла линија.
Као кад повијеним дланом.
Желиш заштити травку.
Или свећу на ветру.*

Јер сав је унутра.

*Верујем да ћете ме разумети.
Више од тога нисам могао.
Сем. Допустити му да буде.*

Тако рече уметник.

Подигавши марамицу.
Под којом је блеснуо.
У свој својој тишини.

Белутак.

ЗИД, ФРАКТАЛИ

НОМИНАЦИЈЕ

Отворила сам новине.
Добро је. Нисам номинована.

Могу слободно да изаберам.
Куда. Кад. Како.
Без поклика. Похвалних
говора. Било чему.

Сем можда вилином коњицу.
На глаткој води. Куд воде
стазе отете времену.

Могу да јездим на крацима
неупотребљених маказа
са светлом тачком сунца на врху.

По један зрак. За сваку ружу.

Не знам ни када ћу и где
бити уистину прозвана.

Можда на концерту.
Док хладим се
слапом свесног незнања.
О химнама непостојању.

Можда кад намигне тамно око
солитера. Или док језде возачи

електричних тротинета.
Разносећи мртву пошту. Коверте
које не препознају никог.

А можда док посматрам
парковске баштоване што косе
челично одгајану идеју
непобедивости.
Заборављајући просто дисање
ваздуха. Тла. И трава.

Добро је. Све док сам неукројена.
Док у мојим рукама су маказе.

Моја два једнорога.
Што секу невидљивост.

До тачке где укрштају се димензије.
И расту. Изнутра и вани.
Подједнако.
Са сетом и радошћу.

Славећи вечну пролазност руже.

ЕКРАНИ

Из екрана угашених телевизора
непрекидно се чују шумови.

То глумци увежбавају
своје улоге. Кажу нетремични
гледаоци ноћних серија.
Нестрпљиво очекујући наставак.

Личи на дубоко зујање.
Право из земље.
Као урлик. Подно планине.
Уочи земљотреса. Кажу
памтиоци времена.

А помишљам.
Можда то није друго
до глас тамне материје.

Силе. Која је надлежна
за настанак космоса.

Реликт великог праска.
Који долази. Да огласи.
Позадински. Још једном.
Своје постојање. И узме.
Што мисли да је њено.

САВРШЕНСТВО

А шта ако сред свег хаоса
постоји нешто чисто.
Савршено.

Осмех риђокосе девојчице
чије плетенице наследиће
друга. А она каже: Добро ће јој
стајати. А ако оздравим.
Имаћемо их. Обе.

Или тај дечак што брине
о петоро браће и сестара.
А Ти. Свемоћни.
Узимаш га к себи.
Јер нејака била је кућа.
За удар. У коме и гром
изабрао је најбоље.

Па онај двадесетогодишњи
тркач. Творац стиха
у осмеху сунцу.
Астрофизичке формуле
срочене за време. Што
једва се може сусетићи.
Обичним кораком.
Тумач неуралгије снова.
Што спокојно каже:

Венце и ленте заборавите.
Ваш сам. И све што имам
остављам формама савршенства.

Зар је толико ослабљена
супстанца добра.

Да и Ти. Блажени.
Тако јарко си исписао
границу раја. Да све мање
блиставог стиже. Отуда.
Мисленом поштом. Овде.
Где толико је провалија.
Хумки. Голих ножева. Јаких плима.
Под којима нестају градови.
Светиње. Лако и ћутке.
А све непобедиво у доброту.
Свих невиних. Отплови Теби.

За небески бедем.
Почасни одбор најмудријих.
Штаб за непогоде.
За велику поправку света.

Јер шта смо. Без тог ума
и руке Добра. Пред вајарским
земљаним. Првим делом.
Под великим збораним
плаштом планете.
Несавршене. Неопорављене.
Без обличја Њихових снова.

Које и Ти. Премудри.
Одмераваш. Правећи
у својим нацртима.
Скицу нове савршености.

За коју опет. Призовеш
к себи. Најбоље.

ТАЈНО ЧИТАЊЕ ПОЕЗИЈЕ, БОМБАРДОВАНИ ГРАД

Тог дана читали смо поезију
у одаји без публике.

У изнајмљеном стану.
На адреси коју смо знали
само ми. У чудном
миру повлашћеног тренутка.
Један по један.
Насамом са камером.

Док тресли су се мостови
у страху загрљених река.
У звекету стакла. Селотејпом
обмотаних напрсина.

Чинили смо оно
што поезија чини.

Са наших усана клизило је.
У анале. У непознато ухо.
Бомбардовано време.

Од рафала опасних секунди
преотета јасност.

Као кад уз оштар крик
пролети врана. Одломи се

комадић неба. А иза тог реза.
Зарасте његова дубина.

И памти земља. Наредних
четири и по милијарди. Година.

*Сећање на НАТО бомбардовање,
Београд, пролеће 1999.*

СА ДВА КРАЈА СВЕТА

*Писмо деветогодишњака
учитељици, и Богу, САД*

Драги Боже. Можда се Каин
и Авељ. Не би убијали толико.
Да је свако имао своју собу.

Тај систем функционише
са мном и са мојим братом.

*Писмо учитељици и Богу,
Србија*

Драги Боже. Не знам
ништа о том Каину.

Увече трепери једна
лампа у соби где.
За истим столом.
Пишемо задатке.

Понекад цртамо
и пут то Града.

Немам своју собу.
Али имам брата.

Док прескачући потоке.
И трчећи кроз шуме.
Сестре и ја не стигнемо
из школе. Он је напунио
бунар водом. И израњајући
из суве детелине.
Крави дао млека.

И нас учи свим другим
травама. Од чијих мириса
увече. Тонемо у сан.

Ја мислим
да је то љубав.

ПОНОВО ЈАНУАР

Поново ће јануар.

Како је данас то згодно
написано. У Времену.

28. 12. 2018.

Све у свему.

Одлична слагалица.

Која се не може поновити.

Твој зелени чај и мој од брусница.

Лака мелодија снега. Који нам

још увек не може ништа.

А чим се окрене лист на календару

речи су на танком леду. Клизаљке

давно продате на Божићној

распродаји старих ствари.

КАМИЧАК

Ветар је ове ноћи био толико
снажан да је тек нападале капи
кише на обали претварао
у необјашњиво крупан.
Расути шљунак од леда.

Како туда.

И ко ће сад распознати да сам
усамљени камичак. У песку.

Што сањао је да ће његов
котрљајући мрмор
постати једном опет.
Говор Дубоке равнице.

Где стоји златокоси дечак са
снежном капом у ветровима.
Са стабљиком
хранљивости у руци.

Налик будућности хлеба.
Памћењу поезије.

8. новембар 2019.

ЗИД, ФРАКТАЛИ

Чинило јој се да ударци
лопте о зид солитера
лице на бат крупних
корака. Којима ће
неко напoкoн стићи.

Отац је на малом балкону.
Окружен кутијама.
Неразвијеним саговима.
Разбарушеним
цвећем у саксијама.
Опомиње је. И умирује
трунчицама
летећих досетки.

Замисли да си зачарана
принцеза. Што се буди
у шкољци. Да ли би волела.

Не. Узвраћа
ударац лепотом.

А да си снежна краљица.
На кочијама које вуку ирваси.

Не. Понављала је лопта.

А да ја сада дођем.
Па да пођемо некуд заједно.
Уморан од измишљања
додаде отац.
Притеран до зида.

Од њеног раскошног
усклика. У исти трен. Попадаше
степенице. Гелендери. Терасе.
Разбежаше се птице.

И зид је попустио. Пало је небо.
Вејало је. У облику снежних
облачића. На њеним уснама.
Топећи се. Личећи све
више на одломке леда.

Фрактале.

Који свакога трена сваког
долазећег часа. Жуде да се.
Не марећи много за нас.
Случајне пролазнике.
Стопе. Са својом целином.

ПРОДАВНИЦА НЕВОЉА

Отворих продавницу свакодневних
невоља. Огласила сам је узнемиреним
погледима у очи. Свих оних
које сам у околини сретала.

Није успео тај подухват.
Мало кад ће те неко погледати.
Право у очи. Уз то свако
већ има пуну капуљачу
апокалипси. Које злослутним
севањем цепају одећу. Ребра. Век.

Чак су и пријатељи више ценили
узајамност наше ћутње.

Тако бисмо седели на обали.
Додирујући се овлаш раменима.
(Леп дан данас). Посматрајући
узвиситу лепоту лабуда.

Који је и сам. Са корицом
баченог хлеба. И гутљајем
мутне градске воде.
И не знајући. Прогутао своју
дневну дозу неугодности.

Фаталну. На дуже стазе.
У замагљену будућност.

НЕКА ПРИЈАТЕЉСТВА

Нека пријатељства личе
за поштанске пошиљке.
Упућене некоме ко није
на траженој адреси.

Врате се. У искрзаном
коверту. Са твојим рукописом.
Налик синопсису прошлости.

Са траговима поштанске торбе.
Дугог и узалудног пута.

Са хладним додиром туђине.

Читају ме. Као књиге
које сам сањала.

Као стварност. Која ме гледа
двоструким очима. Чаробни
брег. Са врхом у дубини.

ЛЕТОПИСИ

Од свих ствари
које се нису морале догодити.
Понеке су се догодиле.

Постојала је та река
светлости. Та лука.
Та алка. За привезивање
и одвезивање чамца.

Та погнута прилика
сакупљача валова
тренутка. То стрпљење
кротитеља воде.

Тако си припао мени.

Од свих ствари које су се
морале догодити.
Понеке су ми се
догодиле.

У реци светлости. На води.
Тај бешумни завеслај. Обала.
Којој пристигосмо.

И кестен на тлу.
Испод влажног листа.

И оскудне завичајне
светиљке. Извечери.

И те очи. Што виде
за сутра.

Тако сам припала теби.

ПРОНОСИЛА ЈЕ

Деца миграната у напуштеном
магацину. Седе на кутијама.
На листу папира за паковање
цртају кућу. Школу и пут.

Рањен је власник
мењачнице. У пуцњави.
Обијачи износе џакове
новчаница. Сигурносне
камере ништа нису виделе.
Аларми су ћутали.

Наде ближњих траже
сведоке. Велико око спаса.

Мала црква. Погнута
над иконом заштитника.
Тихује. Далеко од светлוצаве
матице велеграда.

Као дим и гар. Ваздух
дрхти. Од сећања
на будућност катастрофа.

Док уским пролазом
између пекаре и апотеке.
Прносећи нежни мирис
лепоте. Она пролази.

Не одговара на шифроване
поруке. Замршену лозу
формулару. Што кад их
потпишеш. Слепео
од вавилону. Можда ти
признају право постојања.
Можда одузму све.

Она пролази. Као мир
летњих поднева у далеком
месту рођења.

И читав Млечни пут.
Невидљив оку.
Склопљен у њој.

Испод прстију.
На заобљеном
плоду младе брескве.
Подхртава. Од откуцаја
новог живота.

ИКРА

Тексиста је изненада
шакама снажно ударио
о волан. Извините.
Заборавио сам ове гужве.

Тамо. У земљи леда. Мир.
Добра зарада. За пар месеци
колико овде за годину дана.

Једино нисам волео
то сецирање лососа на
покретној траци.
Знате и сами. Нож. И месо.

Замолио сам за неки
други посао. И добих
паковање икре.

Какво олакшање.
Награда чак.

Владала је бореална зора.
А икра је личила на ноћ.
У којој сањах своје мале кћери.

Схватите то са икром
као метафору радости

и смирења. Враћала ме је
у тренутке кад смо се
моја жена и ја
као седефи шкољке
надвијали на бесцени мир
наших бисерно уснулих кћери.

СЛЕД

Никада не бих
вукла толики терет.
Говори себи девојка.
Гледајући вијадукт
мајчиних леђа. На излазу
из наплатних тунела
бесконачности супермаркета.

О Боже. Докле ћеш допуштати
да јој расту крила. Решена је
и иначе да постане птица.
Да одлети. Мрмља мајка
осврћући се ка кћери.
Сатканој од светлосних
сигнала. Од пренапрегнутих
вибрација бунта.

Изродиће потомство птића.
Који ће ретко слетати у ове уличне
гудуре. Кондензоване катастрофе.

Добијаћу од њих електронски
цвркут. Снимке заштићене
скафандерима лозинки.

За све што ми је разумљиво.
Мораћу се. Још више.
Пригнути земљи.

ЛОМ

У корпоративној хладовини.
Испред исте службенице
чекасмо. Та девојка и ја.
Да пре нас прозваној
клијенткињи изађу на видело
резултати финансијских дијагноза.

Потрајало је. Те се у један мах
нађосмо, Накратко. Нас две.
У причама. О времену.
О невремену. О поплавама.

Чак и тржном центру где
који час пре. Била је она.
Док вода је надирала
у бутике и књижаре.
У безваздушном простору
струјног колапса. Херметички
затворених врата. Пред којима
сударила се у мраку са дамом
што жустро а ипак заблудело
гурала је колица натоварена
робом и проспектима.

Те тако баш њој. Ненадано
нађеној саучесници
маркетиншког очаја.

Нервозно би поверена прича
о другом јаду. Тежем
од натоварених кутија
пред безизлазом.

О губитку родитеља.
И бесконачном анексу
туге и незнања.

И мени је у исто време
пријатељица поверила причу
о безваздушном простору
тињајућег даха. Рекох
ненаданој саговорници.

О губитку оба родитеља.
Оца који је отишао по саксију
за цвеће. И мајке која је
издахнула недуго потом.
Све време чекајући га.

Гледала ме је. Моја
корпоративна саговорница.
Широм отворених
очију. Не трепћући.

Мада је ипак. Једна од нас две
морала трепнути.

Црта постоји. Између шалтера.
Испред аутоматских врата
за излазак. И свему другом.
Па и у причи.

Уздахнула је. Мило.
С помишљу да је добро
са неким покупити парчиће.
Не верујући да ломови се.
Баш тако. Сваки час.
Понављају.

У прозрачно дизајнираној
шминици овог времена.
Под неонским сунцем.
Видело се. Била је млађа.

И одлепршала је.
Као птица. Преко жице.

Земун, јули, 2019.

ХОДНИЦИ, ВИДРЕ

Светла су била хладна.
Попут оних са свемирских
станица. Ходници бескрајни.
Чисти. Без трагова
непотребног задржавања.

Докторка која је проминула
са тек примљеним досијеима
беше хитра и витка.
Попут видре.

Старији господин.
Дрхтавог хода. Ослоњен
о руку своје кћери.
Окрете се за њом.

Као за нечим давно
изгубљеним.

Ишчилелим.
Из мисли. Из тела.

ФИЛОЗОФИЈА ЖИВОТА

Градић Карлсруе. У којем никада
нисам била. Постао је важан за
моје поимање живота. Ту је
лета 2018. један човек у једном
парку наишао на малу веверицу.

Готово још слепа. Са репом
који јој је кад се склупчала
у положају зрна лешника.
Покривао и главу.
Изненада је кренула за њим.
Неуморно је трчала.
И најзад клонула. Заспала.

Зналци су му објаснили
да је таква туга мале веверице
за изгубљеном мајком.
Непрекидно стане да прати човека.

Знају та бића. Сасвим поуздано.
Осећају свим чулима. Да дуг је.
Дуг. Човеков пут. Да свега има
на том путу. Радости. Очаја.

Да и човек. Може постати
напуштен. Бездоман.

Да може дакле.
Поћи за њим.

ФРАКТАЛИ 2

Вече у којем седиш на обали.
И не браниш се од најезде летњих
мушица. Досадно је. Као и оно
у којем то непрекидно чиниш.
Машући неотвореним новинама.

Мирно је. Као чист рачун.
Мада ничега нема у њему
од твоје заслуге. Од подвига дана.

Попут оног рецимо. Кад риболовци
скину свој улов. Опрезним покретима.
И пољубе рибу. Загледани у пећину
њених отворених. Престрашених
уста. Врате је води. И пођу кући.

Обасјани пљуском воде.
Муњама њеног бега.
Блиставим ватрометом. У себи.

СЛИКЕ

Те старе уљане слике. Са фазанима
окаченим о греду шумске колибе.
Чије опадајуће перје личи
на помрло робље.
Враћају ми се у памћење
попут младих и вечних успомена
којима радије не бих давала име.

Поготово не сада. Кад на небу
пратим трагове робусних експлозија
неке војне вежбе. Упаковане
у заглушујуће звуке лансирања
нових ракета земља ваздух.
И плашим се у истом часу
и оних последичних. Или ничим
изазваних. Ваздух земља.

И не знам да ли да се
уопште прихватам пера.

И шта ће се у његовом малим
замкама на папиру наћи
као неизбежна истина тренутка.
Птица у узнемиренем лету.
Или гнездо смрти.

КРИН

Тај звон у паху прашника.
Меки запис. Дубљи од пута
у пределе треперећих метала.
Вибрацијâ гласовних порука.
Коме допустих пуно значење.

Трајао је. И након што сам
средством за отклањање мрља
прешла преко цветне арабеске
што остала ми је на рукаву.

Зрачио је. Витешки.
Један. Као цела прегршт.

Као изненада допуњена
слика меморије.

Тако опоро истинит.
Благородан.

Дуго прижељкиван.
Траг у језику.

ИНСТРУКТОРИ

Инструктори јоге
и општег здравља

објашњавају да је срце
снабдевено напајањем
енергије попут камиона.
За само тридесет седам
километара вожње.

Треба му олакшати.
Помоћи. У свему.

Можда би довољан био
врло ситан шљунак
свакодневља.
Којег шлепови на реци.
Кад слегне се дан.
Успеју привести лаганим
газом. Другој обали.

Чинећи видљивим
да је могуће и тим обичним
напором пристићи
пирамидама смисла.

Уз окретнице које се
морају савладати
сопственом окретношћу.

Уз узвишице. И оне
непремериве димензије
заласка и изласка.
Невидљивог вилинског хода.
Усплахирености.
Гостујућег лептира наде.

Уз неизбежни ленгер
савести. Ипак.
У каменолому срца.

СТРЕЛА

Кажу да кад тад свакога стигне
његова лична стрела. Премда.
Песничка егзистенција казује
другачије. Да стрела је већ у теби.

Није потребан никакав брзински
испис њеног лета. Да би је спазио.
Нити фатални моменат по коме
приметиш да све што јеси.
Изненада. Окреће се против тебе.

Можеш бирати различита и све
блиставија оглашавања.
На титравим електронским мрежама.
Бити горди савременик набујалих
ветропаркова. Грејања сунцем.
Одгоја највеће шумске печурке.
Денуклеаризације света.
Или неког новог хода по новом
Месецу у земљином окружењу.

Или рођења деветог унука.
Што с лентама најбржег
бицикliste будућности.
Игра ти се засад у крилу.

Као два три гутљаја вина у чаши.
Коју сред тихе прославе њишеш.

Са једне на другу страну
стакленог бока. Јер лепа је
боја тог тренутка.

А ти си тај што зањихан је
у непромењивом статусу.
Који одредила је стрела.
Удомљена у теби.

Ишчупати се не да.
Јер видиш. Шта је било.

Шта јесте. И више није.

Непомичност ране.
Што још накратко.
У солима соли тебе.
Постоји.

И у неком другом.
Заувек-веку.
Неког ће она већ наћи.
Да га боли.

МРВА ИЛ НИШТА

Знам место на коме
коначно почива тело.

И моје. Што биће
покривено лишћем
увелих исписаних папира.
Под мојим именом.

Под плаштом једва видног
отиска постојања.
Под племенитим додиром
мириса истесаног дрвета.
И земљом.

Али још увек не знам
меру са којом испис
из регистра видног.
Прима васиона.

Нит мисао која поима
биће. И не казује.

Мрва. Ил ништа.

ЛАГУНА,
ОТВОРЕНА КЊИГА

РАЗГОВОР

Светлости су ниске. Тешке
од смога. Звезде далеко.
Иза њих си ти. Стари пријатељу.
Никада доста твоје доброте.

Волела бих да ти пошаљем
паметну карту. Без сувишних
слика и вијуга. Просто.
Како смо увек разговарали.

Зато ћутим. А ти разумеш.

ЛАГУНА, ОТВОРЕНА КЊИГА

Милицы Николић

Госпођа која се јавила
рече ми да је Она. У више
од пола столаћа најмудрија
међу нама. Будна књига.
Управо заспала.

Задуживши њу. Помоћницу
свакодневнoг памћења.
Да ту. Међу непробојним
висинама градских солитера.
Погледа какво је море данас.

И провери. Да ли је њен отац.
Иначе господин из раних
деценија прошлог века.
Безбедно везао чамац.

У оној старој лагуни.

Коју није сасвим јасно умела
да одреди. Ни као младост.
Ни као спокојство заласка.

Те тако спустих слушалицу
сасвим опрезно. Као неко
ко пази да у пролазу.

Не помери страницу заувек
отворене књиге. На сточићу.

И не ускомеша светлуцаву
благост небеске одступнице.
Скупљене у тај час
у једној чаши воде.

Земун, август 2018 – август 2019.

ИМА ПЕСНИКА

Има песника који су ме учили
да све је затворено. Бедемом
тишине. У једној речи – камену.
И да је зато такву реч.
Препуну бића.
Немогуће изрећи.

Има и песника који су ме
учили и да све је отворено.
Као бесконачна тајна.
Коју је подједнако тешко
верно пратити. И рећи.

Али Реч коју тражим.
Живот је. Бесконачни низ.
Корака на путу.

Које никада неће стићи
изрећи. Свирала душе.

ЧИСТО СРЦЕ

*Добрици Ерићу
(22. август 1936 – 29. март 2019)*

Како освојити чисто срце.

Лако. Само станеш
испод кестеновог листа
док плачу судбине.

И када ветар однесе лист
останеш оно што јеси.

Ти и судбина.

Крвоток недовршене
песме. Чистог срца.

Куда одлазе чисте душе.
Кад оду.

Можда у завичајне црквице
окружене ливадама метвице
и орбитом ратујућих звезда.
Како је одувек било.

Нанижеш језера од две три
капи росе. И мрклина
којих се плашиш.

У огрлицу добре наде.
Спустиш је у колевку нових
берача гласова и звезда.
Када се роде. У торњу
црквице златног звона.

Ако и не знаш да читаш. Убрзо.
Наћи ћеш ту мрвице млечног
хлеба. Испуштене из гласова
грлица што прелећу од једног
до другог ожиљка. Земље и неба.
Гласе се азбуком уздаха погнутих
орача. Што не познају зидове речи.

Једна је довољна да нахрани свет.
И он се умножава. У хиљаду ја.

Свако прескаче по једно минско
поље празине. И огледалце је
у долини сунцокрета. Које тражи друго.

Зачарано призивом потпуности
што говори питким језиком.

СУНЧАНИ САТ

Адаму Загајевском (1945–2021)

Равницу можеш савладати.
Као и сваку равнину. Упорно
путујући од тачке А до тачке Б.
И онда даље. До свих других
слова које знаш. Носећи са собом
књигу са страницом обележеном
доброћудним багремовим цветом.

Песник коме верујем. А носи
име првог човека. Рекао је
да. Упркос опијуму самоће.
Само је у другима спас.

Тако лековит. Да бисмо могли
скупа. А свако за себе.
Наставити даље.

Јер када бар иоле опкружиш
бездан равнице. Ни хиподроми
ни расни ати. Ни транзит
Меркура преко Сунца.
Ни вечна фуга филозофске ироније.
Ни вртоглави фатални пољубац
двоје на рубу. Спремних на све.
Не би били довољни да схватиш
њену несавладивост.

Ухватити звезду у одбљеску воде.
И дати јој име хороскопског
знака. Уписати на њој своје име.
И поклонити вољеном.
Ништа је. Спрам бездана
над који мораш се наднети сам.

Тамо живи вечни сунцокрет.

Лепо видиш како помера главу.
Од изласка до сумрака света.
Који бива све чешћи и тежи
за небодерске висине.

Јер мноштво. То није
Други. Мноштво гута.

Други те прима.

Само у Другом је спас.
Док ти се даје.
Плимом првих мора.

И песник са именом
првог човека зна. *Стојиш.*
Појединачна душо. Наспрам
неизмерности.

У градовима наших бивања
замагљен је. На вечној
поправци код неуких мајстора.
Што презрели су старе занате
опстајања. Сунчани сат.

И не можеш. Погнут.
Над бетонском дубином.
Из круга кредом
да изнесеш
онај благородни багремов цвет.

Ни пут равнице.

Завејан. Изненада бреговит.
Несавладив. У теби.
Попут судбине.

Новембар 2019 – 23. март 2021.

ФАСЦИНАЦИЈА

Мало ко верује
да постоји чудесно.

Али погледај само
звездано небо.

Нема речи у коју
стала би сва очараност.

Сем оне једне.
Која саплиће се.
Ослобађа замки.
И још неизговорена
полеће са усана.

Право. У дубоко грло.
Саксофона ноћи.

КАРАВАНИ,
МИЛЕНИЈУМИ

ПЛАШЊА

Славку Гордићу

Плашим се. Ових мајских
киша. Удара у цвасти
голих грана. Што ломе се.
Кап по кап.

И Велико острво.
Кроз деценију или две.
Можда већ сутра.
Може бити потопљено.

Како ће преживети све оне
епохе у дворској одећи.
Музеји. У пловећој форми.
Скитачкој судбини свега
безименог. У васиони.

Плашим се суша.
Прецртаних
примерака врста.

Маскирних униформи.
Куповине Месеца.

Као и погледа.
Од којих пуцају ратови.

Од историје. Поново
скупљене у антологијске
примерке бројева. Тешко
преживелог живота.
У дуге кадрове болних
немих сцена
на екранима Кинотеке.

Плашим се смрти временâ.
Смрти језикâ.

Како без екскурзија
слободних мисли стићи
у пределе локализама.
Без енергије жаргонâ.
Жанрова. И кључне
синтезе. Силогизма.

Рећи. Проверено. Кратко.
Све ће то једном проћи.
А знати да једном је било.

Како без тих реченичних
поткова. Јездити.
Сатима. Ерама.
И знати Ко ме.
Данас. Сутра. Сада.

Плашим се анестезиране
еротике. Забране сусрета.
Једне руке. Са другом.
Тела са телом. У филмским

пројекцијама чистог фантазма.
У збиљи панцирних одеда.
У зонама панцирне мисли.

Плашим се крађа заштићених
домена. Препродаје чуда.
Памети. Лудости. Недораслих
машти невидљивих честица.

Плашим се изнајмљивања
катедрала. Капела.
Гробних места.
Вештине шминкања
нових мумија. Нових смрти.
Ко би препознао истину.
Нову реалност. Исписану
на старој: Факат. Веру.
Љубав. Живот. Наду.

Плашим се плашње.

Да не засени ову радост.
Што целог јутра на бистрој
обали гледам девојчицу
са две три палмице
тек изникле косе.

Радује се целим очима.
Целим телом. И бићем.
Не знајући Чему. Зашто.

Стоји. Придржана
аквзелом. Чист

небрушени розекварц.
Као упис свега целог.

Што не зна ништа
о Хипотеци.
Свом месту рођења.

О неизмиреним фискалним
рачунима. Земље. Неба.

Неба. Земље. Људи.

Мај–децембар 2020.

НАКОН 1875

Туристскиња седи
на Тргу Светог Марка.
У гуменим чизмама.
Што сјаје се у голој води.
Међу скупљеним
столицама кафеа.
Што налик су длановима
склопљеним у молитви.
Да Трг оживи. Да одахне
Лагуна. Међу стотину
осамнаест малих острва.

Гондолијери не могу
превести никога. Нигде.
Преко толике воде.

Високо није увек циљани
домет. Жељена срећа.
Када влада *алта*.

У криптама је Базилике.
Мозаике дотиче будућим
солима што нагризају
стубове зачином живота.
Фатално дораслом супстрату
непостојања.

Рестауратери мере
недостајуће време обнове.
Музеолози и финансијери
недосежне износе непоправивог.

Песник мери
дужину светлости.
Потребну за божанску кап.
У којој купа се сан
онога што је било.

Прекратак за оно
што јесте. За клизав.
Прокисли пут.

Дугу историју сузе.

КАРАВАНИ, МИЛЕНИЈУМИ

Правим хлеб без брашна.
Без хлеба. Водим га
под именом: Како
преживети дан.

Време је у карантину.
Каравани. Миленијуми.
Вагони. У темељном застоју.

Ратни стратези
на респираторима.
Дисајни апарати
на интензивној нези.

Пролеће је. Ради и ноћу.
Припрема редовне
залихе цветова. За час
кад буде дозвољено дисање.

*

Српљива сам.
Обраћају ми се антички
филозофи. Учим врапце
видео преносом са моје
стране Планете. Да могућ је
живот на одложено.

Уплаше се при првим
узлазним линијама нацртаних
слова моје песме. Личе им
на растућу кривуљу рђавих
прогноза. И прхну.

А добро је ипак. За вреле
мисли справљати облоге.
Од нечујног њиховог
лепета у слободи.
Знати да постоји ваздух.

*

Ни песка у оку.
Да пробуде се
фатаморгане. Све је
дубока стварност.

Љубим те. Као и увек.
Али те не љубим.
Може то личити на маску.

А не знам како испод
визира замислити срце.

Како без опреме срца.
Проћи кроз нечујни
лавеж светала историје.

Доба короне. Март 2020.

КРАЉЕВСКИ

Преписујем упутства
са интернета:
како спремити
Краљевски колач.

Али ако дође време
да прође ово време.

Да дотакнем облаке.
И да ме дотакне
маслачак. Усправне.
Крунисане главе.

Добићу га.

Као дар незлобивости.
Боље стране постојања.

Чисте магије додира.
Дисања.

*Доба короне и забране кретања.
Март, 2020.*

НА СКУПУ СТРУЧНИХ

*Ништа не може да замени откуцаје срца,
поглед у очи, осећај који понесемо након
руковања... Реч је о размени стварне
енергије која је потребна људима....*

Јан Фабр, Интервју,
„Политика”, 21. 2. 2020.

На скупу стручних.
И брижних.

Пред статистикама о броју
умрлих. На планети.
У региону. И ближе.

У времену недавних
и тренутних криза. Општих
губитака. Пада наталитета.
Фаталног нарастања
заразе. И Смрти.

Један од лечитеља.
Поета. Истинољубиви.
Удаљио се од збирних цифри.
Рекавши замишљено. И сетно:
*Сваки изгубљени живот.
Највећи је губитак
понајпре за онога
ко га је изгубио.*

У земном окружењу
мало ко га је разумео.

Али горе. Далеко.
Увек будни. Они
који су задобили сву
срећу умировљеника
у рајским насељима.
Климнуше главом.
Ставише невидљиву руку
на невидљиво срце.
Поклонивши му се.

Шта би дали. Да могу
и даље. У сандалама.
Покиданих каиша. Гурати
колица носача свакидашњице.
Брежјем градских улица.

Мрвити хлеб.
Деци и врапцима.

Дуго бдети у ноћним
сменама. Над разрадом
плана како да буђења.
Обмотана сумраком света.
Освану спремна за дисање
пуним плућима. За налет
снаге. Окупан знојем.
За атлетску стазу. За справу
у теретани изазова.
Попуштања. Непростајања.

За откуцаје срца. У надметању
са куцањем сата. Тик так. Тик
так. Так. У разговору са другим
срцем. Тик-так-тик-так.

За трку са електронским
возом. Космичких пруга.
Снагом ума. За нова поглавља
у повести креације.

За поглед очи у очи. За писмо
љубавних додира. Сачувано
у временској капсули.
У наручју Мајке. Сећања.
И придошлих потомака.
Свих етапа пролазности.

Шта би дали. Да могу
ускочити у пламен. Гасити
телом паклене кругове
око зона сигурности.

Спасавајући нестале.
Изгубљене. У провизорном
ризорту. У врту. Никад
довољно заштићених врста.
Рањених душа.

Што божанском дару узвраћају
живим проломом гласа.

Пре него што нестану.
У бездодирном братству.
У етру без дашка промене.

И буду потпуно изгубљени.
Препознати. Нађени.
У потпуном спасењу.

Доба короне. Децембар, 2020.

РУБ

Крива је свемоћ.
Дубока држава.

Крива је презрена.
Свудприсутна.
Дистрофична.
Владавина немоћи.

Криво је неразрешено
питање својине. Постојање
било какве својине.

Криви су отимачи.
Уличне банде.

Криви су огласи.
Сакупљачи урни.
Дијадема. Пећинског
накита. Лампи. И ћилима.

Путовања.
Кад им време није.
Летења. Параглајдером.
Пробних. Први пут.
И само једном.
За сва времена.

Криви су изазивачи пожара.
И они залутали. Нестали.
У шумском бескрају.
Над водопадом.
У врлетима. У пустињи.

Криви су тумачи закона.
Судије и поротници.
Потплаћни сведоци.

Криво је непостојање
крова у олуји.
Крива је врућа глава.
Занос изгубљене главе.

Постојање. Космичко.
Праисторијско. Урбано.
Идеалистичко. Идеолошко.
Солипстичко.

Криво је пребрајање.
Криво је пребројиво.
Једнако тако и све друго.
До бесцења уситњено.
Незбројиво. И оно уникатно.
Софистицирано. Бесцено.

Криви су бројеви.
И теорија бројева.

Криве су форме. Ригидне.
И клизне. Непостојане.

Бесмисленост вилиног
коњица. Оних црвића.
И глиста. Што помажу дисању
земље. Која не помаже
дисању ваздуха.

Криве су боје црвендаћа.
Лептира. Крива је
непостојана шминка.
Гласност празнине.

Крива је старлета.
Заводница. Кирка.
Лепа. И продана невеста.
Крива су митска времена.
Време жуте штампе.
Маркетинга. Обвезница.
Умрежености. И умрежених.

Време историјских заблуда.
Постистина. Време без истина.
Крива је Мајка Времена.
И недостатак времена.

Криве су кривине.
Саобраћајни чворови.
Препреке. У комуникацији.
У разумевању текста.
Приложене. Тако и
неприложене стварности.

Криве су неравнине.
Породично насиље.

Брат на брата.
Кокаин. Каин.

Законски доказана
правда. Правна зачкољица.
Недостатак у закону.
Чисто и недвосмислено.
безакоње. Васкрсавање
непобитних неправди.
Недоказана кривица.
Смицалица.

Лотова жена.

Недостатак извештаја.
Са лица места.
Нестанак сведока.
Умножавање верзија.
Настанак гласина. И прича.
Мистификатори.
Препродавци прича.
Крива је гранама
замаскирана. Добро
испланирана замка.
Сачекуша. Јама.
Бесконачна рупа.
Кумова слама.

Један једини
начињен. И неначињен
корак. Један камен.
Једна измакнута столица.

ВАГА ЗА ЛИШЋЕ

*Казати да се не плашим –
Не би то била истина.*

Луиз Глик, „Признање“

А када све ово прође.
Кога ћеш наћи. У себи.

Да ли још увек онога
што тражи унутарње
кретање смисла.

Ако смисао постоји.

Јер залази каткад.
Кад помислиш
да изнова се рађа.

И мораш се поново
опирати уличном
преваранту. Случају.

Што не помињући
скрхану олупину
на раскршћу. Преводи те
на другу страну улице.
Вичан отимању малих
капсула одбране смисла.
Док откуцава Моментум.

Свом силом извештаја.
Опомињући. Да не можеш
летети на стакленом
скејтборду самоће.
Недорастао храпавој равни
тла. Ожиљцима вулкана.

Колико и невидљивости.
Маничној вируленцији.
Што без најаве бане.
У метафизици новог доба.

Седиш. Пред старинском
вагом за пролазнике.

Мериш. Случајно нападало
ковитлаво лишће.
Одлучујући. Само једном.
Који лист недаћа.
Понети. У себи.
Који препустити.
Времену асепсола.
Двобоја. Јер све ће ово
једном проћи.

Јер ово сад. Личи
на оно увек: Поему.
Са фрагментима метафора.
Што склапају несклопив
склад недовршеног мита.
Будућност оног што
никада није било.

Исписујеш је.
Припитомљавајући удес.
Забошава. Памћења.

Мерећи лишће.
Кротећи инциденцу.

Доба короне, фебруар 2021.

ЧУН

*Кад напишем песму...као да сам се на
крхком чуну извукла из ускључалог мора*
Десанка Максимовић

Са једне стране пута.
Они које знам.
Носе бакље.

Са друге стране пута.
Они које мислим да знам.
Чекају их. И бакље гасе.

Звуци мачева.
Исукани су из музеја.

Refresh the mode.
Наређују ноћне смене
премрежења. Док чекам
обнову ума. Утеклог
из карантина једне мисли.
Која бојкотује другу.

Како су само леви дарови
судара две неутронске
звезде. Из галаксије
Млечног пута.
Веје из њих на земно тло.

Сваких десет хиљада
година. Ништа
друго до злато.

Са рубова узнемирених
ткива. Коже. Неурона.
Подижу се олујни
ветрови ораторијума.
Нова стварност.
У музици завештања.

Земља људи. Велика тајна.
Где једна реч. Превози
мноштво. Пловећи
ка светионику друге.

А чује се увек тај
усамљени глас што пева.
Путник је и чамџија.
Сликар. И модел
Лире. Што рађа се
у сударима таласа.
Тешких. Неутешних.

Попут дневника Мнемосине.
Реке сећања. Реке заборав.
Где победници никад нису
сви. А губитник Нико.

Кад заврше се фестивали
светлости на тргу. Тужни
испраћаји. Уз свеће. Нико.

На путу кући. Упали малу
лампу. Заправо Неко.
Што видео је. И зна.

Као кад и сама обасјам
ћутњу. А злато чистог
зрака почиње да веје.

*... као да сам се
на крчком чуну извукла
из ускључалог мора.*

Децембар 2020.

ЗАГРЉАЈ

Богови су чиновници.
Исписују казнене камате.
Дневна следовања дужности
и соларне енергије. Ритмичност
предаха од којих не опстају
ни почетнички снови
ни дуговечни платани.

Како су важне објаве забринутости.
И страха. Тај сјај у празнини
међу недељним шетачима.
Извечери. Када ћуте звона.
И не обраћа им се нико.

Сем застава срећних одлазећих
крузера. И великодушног загрљаја.
Тишине речи. Поезије.

ПУТ, ЦИТАТИ

ЗЕМЉА РЕЧИ

Волела бих да будем
Особа од речи.

Да се речи у мени
срећу. Рука руци.
Препознавајући се
у блиском сродству.

У кожи свог бића.

Да дуго загледана
у спиралу кућице пужа.
Знам. Њихова суштина
тако је скривена
да ноћу. У смирај пулса.
Осетим их у чистој тишини.

Али речи се надмећу
у творби буке. Звечкају.
Негују алатке. Науме.
Оружја. Умножена знања.
Којим преокрећу Небо.
И Земљу речи.

Измећу њих просијавају.
Неуздрмана. Радарска
светла. Под којима не бих

да стојим разбаштињена.
У оскудном костиму.
На провизорној сцени века.

Хтела бих речи сипког сјаја
Бархана. Налик полумесецу.
Окренутом облом страном
ветру. Што снагом отпора
чува стрмост. Гради
заветрине. Таласасто море песка.
Што не разноси се на тржнице.
Колицима. Колима. У пола цене.

Само струји. Срад пешчаних
насеобина. Подно златног талога.
У примиреном глаголу.

Као у несаници.
Са обале на обалу.
Океан речи.
Где дозивају се преци
и потомци
преко папирних титаника.

На мени је. Да сакупљам
одломке. Подухујем
у прокисла једра.
Да градим. Сећајући се.

ВЕТАР

Тај благи ветар
Што промине овуда.
Анониман.
Неприметно нас дотичући.
Толико незнатан
да једва га приметете лица
у пролазу. Дрвеће и траве.

Ништа не помера.
Ни лист на отвореној књизи.

Пун топлине.
Као да стиже из предела
давно већ згорелих вулкана.
Накратко заборављене
ватре ратних олуја.

Стварајући привид оног
недељног мира кад сви су
на окупу. Сени вољених
не губе своју нечујну реч.

И обед може да почне.

ТУМАЧЕЊЕ ПЕСМЕ

*Могла си то и краће.
Рече ми пријатељица.*

*Слушала бих те сву ноћ.
Дошапну ми друга.*

Тумачити песму је
сложена песма.

Ставиш бобицу купине
између усана. Осетиш
чаровити сок који се слива
под непца. А језик и зуби
већ налећу на бедеме
малих несаломивих
замки коштица.

Да је којим случајем
једноставније.
Велика звезда би само
трепнула. Свако би
сам за себе испио сок.
Прогутао коштицу.

Ко би онда и очекивао
ишта више.

Да записујеш рецимо ти.
У реду пред апотеком.
Под тендама што штите
час од сунца. Час од кише.
Ту зачарану. Трезвену.
Јасну. И замршену.

Нечију. А као поток
који не можеш непоквашен
прећи. Увелико већ твоју.

Песму о песми.

КОЖА

*Сваки сегмент стварности живи
захваљујући томе што има удела
у неком смислу.*

Бруно Шулц

Дању носите кожу.
Ноћу чипку.
Налажу модни зналци.

Али кожа. У којој смо рођени.
Сама је свој законодавац.

Не пресвлачи се.
Тешко може поднети
улогу конвертита.
Не лаже.

Бележи биографију.
Факат. Раскид. Прекид.
До пуцања системâ.
Бранâ које скупљају
бистре воде. А не бришу
ране. Усеке. На лицу.
На шакама. У дубинима
без утехе. Без гласа.

Тек када ноћ падне.

Као чипка. Од које
и не тражимо
превише милости.

Окупе се под њом
развејане залудности.

Сегменти.
Сирочићи смисла.

ВРТ 25

Како је леп земаљски врт.
Помишља сићушна буба мара.
У игри задатог смера и пуне
окретности. Док следи делић
по делић стазе. Коју црта прстом.
Само за њу. Дечачић у песку.

Како лепа је понекад.
Слобода досуђеног.
У којој мисли се
само на то куда даље.
Јасним путем. У замршености
прашуме трава. Без фаталног:
било је. Јесте. И биће.

Кренем ли тим путем.
Остали би за мном
неразрешени завршеци песама.

Морам их сместити у 25
грама. За понети.

И других 25 по 25 и 25.
Што земаљском врту.
И листовима књига.
Остају.

СРОДСТВА

Цвет орхидеје. Лаган и готово
прозрачан. На крају свог века.
Док пада. Необично личи
на лептира. Клонулог. Негде
уз пут. При крају дугог лета.

Да нису у сродству. Помислиш.

Мада знаш. Да у самој ствари.
Једнака је тек благословеност
којом те дотакну. Тај узвишени трен.
У коме иста је. Иста. Само туга.
Јер умире. И лепота.

ПЕСНИК БАШО КРЕЋЕ НА ПУТ

Ждрал му је у оку. Спреман за
плес са даљином. На ногама су му
сандале за котрљајућа камења.

Свратићемо до Десанке. Лепа птицо.
Каже. Не треба нам много.
Неколико корака. По који век.

Шта су векови за снег. И светлу
светлост. За памет трава.
Што надрасте уморне стене.

Амбисе што амбису су храна.
А лепет крила и путног скута нађе
тренутак. У трајању тренутка.

Мирис земље. Небески разбој.
По коју муњу. Делање небеса.
Свитак у торби. Озон завичаја.

Ти застани верна птицо.
Ако крај језера нађеш своју љубав.
И овако те већ носим у себи.

Ја ћу до брега. Бреговите земље.
Да уберем два три драгуља речи.
За светлеће стабло галаксије.

Неком требају једра. Неком
дланови облака. Ил запис у ињу.
Што клизне у кап тишине.

Да намири друмарине. Ту где
миленијум већ подиже обрву
хоризонта. Којим треба проћи.

Путујемо песмом. Добра птицо.
А допире песма даље. И траје.
Дуже од друмова. Не и од Пута.

16. јуни 2020.

БЕСКУЋНОСТ

*Шта су столећа и шта вечност
него напуштен угао у свемиру
у бунару времена удавило се ведро
а дно тог бунара је невидљиво*

Јан Скацел

Време је бескућно.

Настани се. Сваког часа.
У некоме. У нечему.
Из овог света.

Бахато је. Раскроји камен.
Саставке. Гривне.
Антропоморфне фигурине.
Материју опстанка.
Коју уз ласерске фењере.
Тражимо у катакомбама.

Хировито је. Плане.
Разгради. Спали.
До гашења. Сваког трена.
Понеку кућу планете.

Искусни конзумент.
Узме. И оде.

Не види нас.
Не чита. Не памти.

Пресрећемо га.
Као пси чувари.
Бранећи свој посед.

Секунде. Резове.
Слова. Трагове.

Окна од иња.
Ватрице душе.

С времена на време
скућено време.

ЦИТАТИ

Изјутра са терасе видим.
Као између два старинска
укошена знака навода.
Са обе стране моћног храста.
Бескрајно плаветнило.
Цитат Дунава.

Чујем како ме охрабрује:
Слободно реци. Ово је стабло.
Ово је Дунав.

Из дневне собе допиру јутарње
вести. О прекомерном
дејству сунца и нестанку вода
на неком другом континенту.
О сеобама. И ишчезавању.
Људи и птица.

Да ли ће једном. Кад наставе
да расту и опадају и без мог погледа.
Моји ваздушни обелисци јутра.
Неки истраживачи сићушних
заборављених планета слетети ту.
Са опремом непребројивих сензора.

И муњевитим листањем приручника
свог беспрекорног ума забележити.

На навидљивом папиру. Јасном
ултравиолентном промишљу.

Користећи се успут и цитатима
мојих цитата: овде је био храст.
Овде је била река Дунав.

И она која је то видела.

СКЕЛА

*Брате мој драги, кад ћемо направити
скелу и спустити се њоме низ небеса*

Ингеборг Бахман,
Призивање Великог Медведа

Хује аутомобили. У Булевару.
Где кафа је већ на столу.
За нас две. А вихор
аутомобилских брзина.
Уредно брише. Попут
мрва на столу столећа.
Све што је било.

У њеним очима читам
структуру Лирике трећег
миленијума. Премда.
Кадикад зна. Виспрено.
Као да куша одлежали
плод смокве. Да чује
и моје кратке. Антологијске
извештаје. О времену.
Пре нас. Пре мене.

Јер језик којим говоримо.
Језици којима владамо.
Пуни гласова ослушкивача
звезда. Трава. Трајања.

Преводе нас. Једну
ка другој. Без расцепа.
Без спора. У листању
Књиге којој поверавамо
своје иницијале.
Попут пропуснице.

У башти крај нас.
Гинко у саксији.
Са мушким
и женским листом.

Галактички завеслај.

Ка другој страни улице.
И света. Где на тераси
седокоса жена. Милог
лика. Налик Мајци.
Младој у мом срцу.
Залива раскош свог
Дабар ти дан кћери.

Лишће тамно. Зелено.
Неугасиво зелено.
Ослања се на мале
дрвене прагове лестви.

Сигурних у времену.
У ветру.

Скела.
На невидљивој води.

Одакле неко зове. Каже.
Не брине. То је тај
исти пут Обећања.
Којим пристигла си.
И којим се враћаш.

Иста је то скела.
Што добро зна пут.

А неко зове. Замамно.
Из тајанства. Лишћа.
Из зеленог. Тамног.
Неугасиво зеленог.

Јели ли то ти. Моја ружо.

Слађана Илић

ИСПИТУЈУЋИ РАЗЛИКЕ

У *Фракталима* Тање Крагујевић издвајамо неколико главних мотива: пролазност, савремени тренутак, отуђење, усамљеност, преиспитивање пријатељства, породица, природа, стваралаштво, слобода.

Уколико у целини сагледамо њено песничко дело, уочићемо да се, као и овде, ти мотиви преплићу, преливају један на други.

Лирски субјект, најпре је увек дубоко загледан у себе, па с великим познавањем појава, бића и својстава сваког свог фрактала, као и тачне координате у којој јесте, искорачује ка свему што је споља. То искорачење не подразумева никакво померање, као да је лирски субјект у потпуности усвојио Зенонову апорију о кретању, о чему можда најпоузданије сведочи песма *Стрела*: „Кажу да кад тад свакога стигне / његова лична стрела. Премда. / Песничка егзистанција казује другачије. / Да стрела је већ у теби”. Динамика је у снази осећања, у филигранском избору речи, метафорама, контрастима и колоритности песничких слика.

Лирски субјект – жена – у зрелом је добу. Приближава се старости. Осим што је загледана у свој унутрашњи свет, посматра себе и у простору и времену. Док казује да је у миру са собом, уочава извесне пукотине. Води дијалог с њима. Жели да нешто саопшти (*Треће доба*). У том

хтењу, док читамо стихове, увиђамо, ипак, њено извесно узнемирење и, као читаоци, осећамо га као чист добитак. Зато што из њега, ма о чему да је реч, производи лепота, која најчешће јесте и прибежиште сопствене креаторке, усамљене, али јесте и место различитих сусрета, па и растанака (с песницима које воли, којима верује, с пријатељима) и преиспитивања (у вези са институцијом породице, са светом, са својим стваралачким процесом и стваралаштвом). Такође је и место с којег се, иако песнички, могу посве поуздано, трезвено, не без горчине и ироније што производе из искуства, помоћу бројних контраста, сагледати симптоми којима се одликује тренутак у којем је затечена.

Тако, не померајући се, она опажа боре на свом лицу као стазе, али не оне којима се одлази, јер те стазе могу бити и сведоци повратка, или пак неодласка, тек промењеног останка – онога што је сада невидљиво, попут старца, бивших станара њеног небодера, и младића који је сада ту – у младости – отворености – која не захтева ништа. Све то у атмосфери полисемичне јесени и лишћа које је налик одлазећим птицама (*Лишће*). У њој, оличено у још једној стази – макадаму – сагледано је све оно што је у животу стало и што је одредило карактеристике тог „пређеног пута” у времену које је константа (*Макадам*). И управо због тога осећање лирског субјекта да постоји само то – треће доба. Да се у њему одвија све, и само рођење и актуелна несаница. Константности несанице лирски субјект супротставља фотографије из детињства као чињенице сна, ониричке повлашћености, јер сан је животу најбоље дао, укључујући и безбрижност. И на овом месту бележимо једну специфичност. У поезији Тање Крагујевић младост је обележена безбрижношћу и спокојством, а старост немиром, иако бисмо можда очекивали обрнуто. Тако је

вероватно због истовремене и неизвесности и извесности у старости коју надзире, како је то иронијски, па и ауто-иронијски, речено, Вишњи са далекозором (*Треће доба*). Но, насупрот тој неопозивој чињеници, да је човек посматран – од Вишњег увек, а у функцији коначног праведног суђења, а повремено од оних који се играју Бога, у најразличитијим функцијама, жена лирски субјект не устеже се да му се обрати – не са молбом, већ протестно, с питањем у вези са ослабљеношћу супстанце добра на тим стазама, на макадаму који, како сведоче песме, постаје све грубљи и грубљи, а с којег Вишњи узима кад кога жели, увек најбоље и увек прерано, као и у вези с јарко исписаним границама раја (*Савршенство*).

На законитости на које не може да утиче, а које увиђа корачајући по макадаму и не одмичући збиља никуда, указује нам изузетним песничким сликама – поређењима, метафорама – разнежено, такође из позиције посматрача, ствараоца коме је дато да одлучује у домену самоствореног као уметничког документа, али чија „овлашћења” и моћ „објављивања”, упркос прозорљивости, ван тога престају. Те лирске слике сведоче о уланчаности законитости Вишњег, о повезаности оних који их и не мислећи на то, његовом вољом (учитаном у своју) спроводе, о његовим неприкосновеним моћима спрам којих смо тек сламка, сви подобни Јову, а с надом да наша је лепша слобода досуђеног: „Како је леп земаљски врт. / Помишља сићушна буба мара. / У игри задатог смера и пуне / окретности. Док следи делић / по делић стазе. Коју црта прстом. / Само за њу. Дечачић у песку. // Како лепа је понекад. / Слобода досуђеног” (*Врт*). Наведена песничка слика намеће најзначајнија егзистенцијална питања, особито оно о зацртаности пута који прелазимо чак и када се не крећемо, који нам заправо неко други прописује, али и питања саме слободе.

О путу који је у нама и одређује човеков – унутрашњи – свемир, сведочи још неколико изузетних песничких слика у песмама *Проносила је* и један сегмент песме *Плашња* који је контраст свему садржаном у другим стиховима те песме: „Да не засени ову радост. / Што целог јутра на бистрој / обали гледам девојчицу / са две три палмице / тек изникле косе. // Радује се целим очима. / Целим телом. И бићем. / Не знајући Чему. Зашто. // Стоји. Придржана / акврелом. Чист / небрушени розенкварц. / Као упис свега целог. // Што не зна ништа / о Хипотеци. / Свом месту рођења. // О неизмиреним фискалним / рачунима. Земље. Неба. Неба. Земље. Људи”.

И када смо код „фискалних рачуна”, истичемо како лирски субјект, високоосетљиви стваралац, показује уланчаност у оквирима савременог света, која није резултат божје промисли, а чија је основна карактеристика отуђеност. Она је привид нарушавања Зеноновог „пређеног пута”. Обележена је свакодневним малим растанцима, чудесном обездомљеношћу, јер услед захукталости градова домови су празни, а аутомобили пуни. У њима је углавном по један усамљеник, несвестан своје самоће – који хита, не мичући се суштински никуд и не стижући нигде (*Крвови, унутрашњи дан*). У том мицању немицању, његова чула, осим за ближњег, па и за најмилијег (*Зид, фрактали*), давно су отупела за микросвет, за знакове (опомене) садржане у оном најмањем што је створио Вишњи. Тај микросвет такође је карика божјег ланца који се сигурно обмотава око врата онога који га не види, који није свестан његовог постојања.

О апсурду и размерама тог неопажанга сведочи парадокс који је утеха ономе који осећа и види. Наиме, сасвим усамљен лирски субјект, жена, свесна своје самоће, иронијски сведочи само о скривеним местима на којима

се топлина може наћи – у свету буба на саксијској тацни. Та слика контраст је хладном своду интернет сигнала. Те буице – и топлина – постоје чак и под њим (*Бубе*). О премрежености света интернет сигналама лишених топлине сведочи и песма *Глас*. У њој доминирају својеврсне *сметње на везама*. Услед дигитализоване стварности, у механизованој какофонији нико никога не чује. У таквом свету, све ван аутоматизма је неприхватљиво. Могућ је само свет који функционише по законима онога који „пружа услуге”. Дијалог је могућ само са секретарицом (справом) или пак са оператером, а није могућ ни са ким ко то није, с неким ко нешто не продаје. По законитостима савременог света дијалози који нису такви несврховити су, док су неки други, у којима се не понављају реплике машинске секретарице, без обзира на то шта је неко пита и да ли је уопште неко слуша, дакле, секретарице која не захтева саговорника, могући само у књигама (на пример, постмодернистичко сусретање јунака који истовремено читају исту књигу, у *Ситничарници* Код срећне руке, Горана Петровића).

На овом месту, понирући у детаље песме *Екрани*, добро је да се присетимо и приповетке Горана Петровића *Између два сигнала*, да уочимо везе, као и драгоцене разлике. „Из екрана угашених телевизора / непрекидно се чују шумови”, каже се у песми, као што у поменутој приповеци услед нестанка сигнала „на равном екрану ’Самсунговог’ телевизора плела се густа, бесконачна завеса ’снега’”¹ И док нетремични гледаоци ноћних серија из песме, извесно усамљеници, у одсуству представа уобличених у епизодама, самовољно креирају виртуелни свет и његове јунаке, у приповеци Исаиловић, такође усамљеник, пот-

---

¹ Горан Петровић, *Разлике*, Београд, Плато 2009, стр. 146.

пуно је затечен изненадним нестанком слике, јер он свој телевизор не гаси, и покушава да се прибере. Са појавом телевизијских пахуљица појачава се његов очај, а опада „моћ”, јер је сопствени свет форматизовао само за педесет и два канала, за савршене боје, са убеђењем да изван тога нема ничега, особито да нема слободе. И док између гледалаца ноћних серија и телевизијског програма ипак постоји нека дистанца, што закључујемо на основу њихове свести о томе да се епизода мора завршити, иако се они препуштају замишљању, које је заправо само некреативна мимикрија, и шуму, дистанца између Исаиловића и виртуелног екранског света не постоји, он ју је у својој неотпорности и обесмишљености намерно поништио: „И иначе, Исаиловић је незајажљиво пратио све. Али, још више је уживао у мењању канала. Лагани притисак јагодицом палца, и са телевизора би нестало неко, њему несимпатично лице. [...] Ваљда је зато волео да гледа телевизију. Зато што је могао да мења”².

„Дубоко зујање” у песми навешћује долазећи урлик из земље уочи земљотреса, како тврде „памтиоци времена”, док „нетремични гледаоци ноћних серија” тај шум, у треперењу сопствених бића, окупирани долазећим, јер садашње и не примећују осим у серијама, разумеју као реликт будућег великог праска.

У ишчекивању да се „спаси” у свету у којем се одавно утопио и такав, утопљен, Исаиловић доживљава сопствени велики прасак на тренутак излазећи из себе, као и из свог стана, а не стижући нигде јер: „Град је звучно претак као хиљаде људи, премештао их је тамо и овамо, некада се чинило без имало њихове воље”³.

---

² Горан Петровић, нав. дело, стр. 154.

³ Исто, стр. 161.

О филозофији савременог света, заправо њеној микрији, испражњености од смисла и сврхе, сведоче и разни инструктори општег здравља (*Инструктори*) чије значење је сужено на оно што је појавно, изгледно, а које је далеко од стања духа слуђеног непрестаним шумовима и сигналимa. Лирски субјект од наведених феномена дистанциран је иронијом. Дакле, битно је „Дању носите кожу. / Ноћу чипку. Налажу модни зналци” (*Кожа*). Но, индустријализација коже, чак и оне у првом значењу речи кожа, казује нам да је све на продају, да су значај бића, личности, интима и јаства девалвирани, а да су као вредности издвојене трговина, потрошачки делиријум, спектакли.

Наспрам тих чињеница стоји жена, лирски субјект, у покушају коректности, али и изневерених очекивања. У неком делу пређеног пута, не померајући се из одређене координате, ни из себе, трошила је мало воде, а у огромним количинама сопствене сузе и унутрашњу топлину, зато што друга и не постоји, зато што су сви закони које је човек измислио ради (полит)коректног функционирања света, лажни и усмерени против основе човечности. Једина утеха и нада су у природи. И то високоосетљиви лирски субјект по својој природи и интуицији зна. Зато јој се враћа, јер све истинске и племените везе само су у њој. Отуда су његове нада и вера садржане у будућем, метафоричном руменом облаку, насталом из трешњине кошнице (*Облак*). С том високом осетљивошћу, сувишном у времену у којем је затечен(а), лирски субјект разуме/осећа да је радост у малим стварима, у звуку, не шуму, у мирису (*Облак*), у фракталима, на пример оним који чине савршенство пера које је потребно за лет (*Перо*), у падању кише (*Зашто пада киша*)... Отуда он(а) природу разуме као антологију безвремености, јер се природа обнавља по законима које поштује, од којих никада ни због чега

не одступа. Лирски субјект има своје емотивне мапе, мапе радости и „натчулне пречистаче чулног”. Да су оне баш то, потврђују и други визуелни и звучни утисци у песми. Док ређа слике идеалних предела, оних у којима би желела да одживи сопствену радост, чује анђеоске гласове које не чује нико, и само она види облаке који боје планинске врхове. Ти „пречистачи”, извесно, „производе” поезију, а поезија, упркос свему, радост – живљења (*Шкрипа*). И такво стварање, услед којег нам лирски субјект указује на разлику – шта исликава/исписује рука уметника, а шта исписује свет, указује нам и на чињеницу да прво исликавање/исписивање настаје из крви, подразумева је, док је све друго бескрвна, бесмислена натуралистичка рана. О тој „рани са смислом” – у безумљу – сведоче и следећи стихови: „Као кад уз оштар крик / пролети врана. Одломи се / комадић неба. А иза тог реза. / Зарасте његова дубина” (*Тајно читање поезије, бомбардовани град*).

И док нам из сопствене дубине, стваралачке, не мереајући се из своје тачке, разобличава те битне разлике и њихове карактеристике, служећи се претежно оригиналним поређењима, представља дубину неба, у дубини традиције налази разлике које воли, које не поништавају једна другу, које су бремените. Једна од њих сведочи „да све је затворено. Бедемом / тишине. У једној речи – камену. / И да је зато такву реч. / Препуну бића. / Немогуће изрећи”. У тим стиховима као да чујемо одјеке Попине или Раичковићеве поетике. Но, „Има и песника који су ме / учили и да све је отворено. / Као бесконачна тајна. / Коју је подједнако тешко / верно пратити. И рећи”. У овим стиховима као да чујемо одјеке поетике Лазе Костића, Десанке Максимовић и других. Корачајући тим стазама лирски субјект стваралац открива предмет, и поступак, своје потраге, која се, како разумемо читајући у целини збирку

Фрактали, не завршава: „Али Реч коју тражим. / Живот је. Бесконачни низ. / Корака на путу. // Које никада неће стићи / изрећи. Свирала душе” (*Има песника*). Осим што на свом путу, у (не)кретању по макадаму, промишља над могућностима именовања и изрецивости – у сопственим оквирима, из своје позиције, а у времену које је једино бесконачно – а ипак иде даље, са знањем да неће превалити половину сопственог пута, и ипак мери „дужину светлости. / Потребну за божанску кап. / У којој купа се сан / онога што је било. // Прекратак за оно / што јесте. За клизав. / Прокисли пут. // Дугу историју сузе” (*Након 1875*). То мерење, разумемо, истовремено је именовање, али сведочи и о њеној прозорљивости и свести о сопственој судбини и коначности: „Знам место на коме / коначно почива тело. // И моје. Што биће / покривено лишћем / увелих исписаних папира. / Под мојим именом” (*Мрва ил ништа*).

Осим што се у тој песми тестаментарно одредила, јер је њено биће нераздвојиво од листова које је исписала, песникиња има потребу да у речима остави сведочанство о сопственом песничком поступку, о настојању да у њему ороди речи, да између њих успостави везу која је природна, неопозива, очигледна (*Земља речи*), истовремено са свешћу да је реч о палимпсесту јер она гради сећајући се: „На мени је. Да сакупљам / одломке. Подухујем / у прокисла једра. / Да градим. Сећајући се.” (*Земља речи*).

Као лирски субјект стваралац она разуме да је њено тумачење сопствене песме заправо песма о песми. Дочаравање сложености тог процеса гозба је за сва чула, јединствени залагај. Она нам представља текстуру тог процеса, његово агрегатно стање, укус, скрипу бедема, чије савладавање доноси задовољство (*Тумачење песме*).

Справљајући све што чини ту јединствену гозбу, служећи се свим састојцима из песничке радионице, вагајући

сваку реч, деликатну, а лаку попут сваког листа који опадне, лирски субјект стваралац са макадама, из конкретне тачке – са одсуством патетике и дидактике испитује дубину и природу пукотина, сведочи о лицима и наличјима света и човека, верујући у чудесно, загледана каткад, јутром, у „цитат Дунава” (*Цитат*), каткад у звездано небо (*Фасцинација*).

О ПЕСНИКИЊИ

Тања Крагујевић (1946) рођена је у Сенти, градићу на Тиси, где је завршила први разред основне школе. Школовање је наставила у Београду. Дипломирала и магистрирала на Филолошком факултету у Београду (Одсек за светску књижевност и теорију књижевности). Радила као уредник у издавачком предузећу „Народна књига”, где је креирала и познату библиотеку „Alpha Lyrae”, са изабраним песмама значајних светских песника, у којој је објављен и први избор поезије у нас будуће нобеловке Виславе Шимборске (1983).

Њену прву песничку збирку *Вратио се Волођа* објавила је Матица српска у едицији „Прва књига”, 1966. Исте године добила је Бранкову награду, заједно са песником Радетом Томићем.

Аутор је више од двадесет песничких књига и добитник најзначајнијих признања за поезију, између осталих и Награде „Десанка Максимовић”, за целокупни песнички опус и допринос савременој српској поезији.

Објављено је неколико избора из њене поезије. Књигу изабраних песама *Трн о свили* сачинила је сама песникиња, према традицији Награде „Десанка Максимовић”, за едицију добитника овог признања (Задужбина Десанке Максимовић, Народна библиотека Србије, Београд, 2016).

Бави се писањем есеја, о песницима наше, али и стране књижевности. Приредила избор из поезије једног од најзначајнијих наших песника Александра Ристовића *Семенка под језиком* 2014.

О поезији Тање Крагујевић писали су, између осталих: Перо Зубац (први приказ, за прву збирку *Вратио се Волођа*), Иван В. Лалић, Милица Николић, Чедомир Мирковић, Драган Јовановић Данилов, Бојан Ђорђевић, Славко Гордић, Јовица Аћин, Васа Павковић, Саша Радојчић, Бојана Стојановић Пантовић, Душица Потић, Зоран Ђерић, Борислав Јовановић, Драгана В. Тодоресков, Ненад Шапоња, Мила Стефановић Медиговић, Слађана Илић, Горан Максимовић, Тамара Крстић, Соња Миловановић.

Заступљена је у више песничких антологија код нас и у свету.

Живи у Земуну, већ више деценија загледана у Дунав.

САДРЖАЈ

ТРЕЋЕ ДОБА

ПУКОТИНА	7
ЛИШЋЕ.....	8
МАКАДАМ	10
ТРЕЋЕ ДОБА.....	12
КРОВОВИ, УНУТРАШЊИ ДАН	13
ШКРИПА.....	14
БУБЕ.....	16
ГЛАС	17
ОДСУСТВО.....	19
ОБЛАК	21
ЗАШТО ПАДА КИША.....	22
ПЕРО	24
АКОРД.....	25
ОТКРИВАЊЕ СПОМЕНИКА.....	27

ЗИД, ФРАКТАЛИ

НОМИНАЦИЈЕ	31
ЕКРАНИ.....	33
САВРШЕНСТВО	34
ТАЈНО ЧИТАЊЕ ПОЕЗИЈЕ, БОМБАРДОВАНИ ГРАД.....	37

СА ДВА КРАЈА СВЕТА.....	39
ПОНОВО ЈАНУАР	41
КАМИЧАК	42
ЗИД, ФРАКТАЛИ.....	43
ПРОДАВНИЦА НЕВОЉА	45
НЕКА ПРИЈАТЕЉСТВА.....	46
ЛЕТОПИСИ.....	47
ПРОНОСИЛА ЈЕ	49
ИКРА.....	51
СЛЕД	53
ЛОМ	54
ХОДНИЦИ, ВИДРЕ	57
ФИЛОЗОФИЈА ЖИВОТА.....	58
ФРАКТАЛИ 2.....	59
СЛИКЕ	60
КРИН	61
ИНСТРУКТОРИ	62
СТРЕЛА	64
МРВА ИЛ НИШТА.....	66

ЛАГУНА, ОТВОРЕНА КЊИГА

РАЗГОВОР.....	69
ЛАГУНА, ОТВОРЕНА КЊИГА	70
ИМА ПЕСНИКА.....	72
ЧИСТО СРЦЕ.....	73
СУНЧАНИ САТ.....	75
ФАСЦИНАЦИЈА.....	78

КАРАВАНИ, МИЛЕНИЈУМИ

ПЛАШЊА	81
НАКОН 1875.....	85
КАРАВАНИ, МИЛЕНИЈУМИ	87
КРАЉЕВСКИ.....	89
НА СКУПУ СТРУЧНИХ	90
РУБ.....	94
ВАГА ЗА ЛИШЋЕ	98
ЧУН	101
ЗАГРЉАЈ.....	104

ПУТ, ЦИТАТИ

ЗЕМЉА РЕЧИ	107
ВЕТАР	109
ТУМАЧЕЊЕ ПЕСМЕ.....	110
КОЖА	112
ВРТ 25.....	114
СРОДСТВА	115
ПЕСНИК БАШО КРЕЋЕ НА ПУТ	116
БЕСКУЋНОСТ.....	118
ЦИТАТИ	120
СКЕЛА.....	122

Слађана Илић:

<i>Испитујући разлике</i>	125
О песникињи.....	135

Тања Крагујевић
ФРАКТАЛИ

Издавачи
Чигоја штампа
Аутор

За издаваче
Жарко Чигоја
Тања Крагујевић

Рецензент
Светлана Шеатовић

Фотографија на корицама
Стеван Крагујевић,
Вага за лише

Припрема и штампа

Чигоја
ШТАМПА
office@cigoja.com
www.cigoja.com

Тираж
300

ISBN 978-86-531-0759-8

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

821.163.41.09-1 Крагујевић Т.

КРАГУЈЕВИЋ, Тања, 1946-

Фрактали / Тања Крагујевић. - Београд :

Чигоја штампа : Т. Крагујевић, 2022

(Београд : Чигоја штампа). - 142 стр. ; 20 см

Тираж 300. - Стр. 125-134:

Испитујући разлике / Слађана Илић. -

О песникињи: стр. 135-136.

ISBN 978-86-531-0759-8 (ЧШ)

а) Крагујевић, Тања (1946-) -- «Фрактали»

COBISS.SR-ID 67586569